

سخنگوی قوه قضائیه اعلام کرد

تأیید حکم اعدام زم

کروه سیاست: سخنگوی قوه قضائیه خبر تأیید حکم اعدام زم را اعلام کرده و گفته است: در حدود بیش از یک ماه قبل، دیوان عالی کشور به این پرونده رسیدگی کرده و حکم صادره از دادگاه انقلاب دراین باره به تأیید دیوان عالی کشور رسیده است...

صفحه ۲

چهارشنبه ۱۹ آذر ۱۳۹۹ • ۲۳ ربیع‌الثانی ۱۴۴۲ • ۹ دسامبر ۲۰۲۰

«شرق» سخنان رئیس کل بانک مرکزی درباره کنترل ابرتورم را بررسی می کند

پشت پیچ تندتورم

صفحه ۵

گفت‌وگو با مهدی معتمدی‌مهر و امیرمکی درباره حیات سیاسی حسین مکی:

۲ روایت از اختلاف مکی و مصدق

مکی؛ سرباز فداکار وطن یا خطاکاری بزرگ؟

صفحه ۲

یادداشت

نظرات قابل تأمل دانشجویان درباره اقتصاد ایران

راهبردهای اقتصادی و اجتماعی باید از خواست‌ها و نگرش‌های مردم پیروی کند؛ چراکه تنها حامی دولت‌مدان و سیاست‌گذارهای، باورها و نگرش‌های افراد است. بنابراین در حکومت‌های مردم‌سالار و مبتنی بر آرای عمومی سنجش و تحلیل نگرش مردم با دقت دنبال می‌شود. دانشجویان، که ظرفیت تبدیل‌شدن به یک فرد متخصص، روشنفکر، فرهیخته و نخبه را دارند، به‌منابه عامل تحول اجتماعی عمل می‌کنند. به این دلیل آگاهی‌کارگزاران و مدیران جامعه و همچنین پژوهشگران و عالمان حوزه‌های مختلف علوم انسانی – اجتماعی از گرایش‌های فکری و رفتاری دانشجویان هم از نظر اجرایی و کاربردی ضروری است و هم از نظر علمی حائز اهمیت است. سیاست‌گذاری اقتصادی مستلزم شناخت ارزش‌ها و رفتارهای اقتصادی مردم است، به‌این‌ترتیب برای دستیابی به فهم دقیق شرایط و وضعیت اقتصادی ضرورت بررسی نگرش‌ها و باورهای اقتصادی افراد جامعه وجود دارد که در این میان نگرش‌ها و باورهای اقتصادی دانشجویان از اهمیت بسزایی برخوردار است.

حمزه نوذری
استاد دانشگاه خوارزمی

یادداشت

سخت ترشدن جبران عقب‌ماندگی‌های ایران

داده و می‌دهند. از تأمین امنیت و عدالت تا بهبود زندگی روحی، معنوی و... داد سخن می‌رانند، اما از اینکه بدون تأمین رفاه و بهبود معیشت جامعه و کسب‌وکار مردم آن اهداف هیچ‌گاه به ثمر نمی‌رسد، چیزی نمی‌گویند و بیان نمی‌کنند که سایر اهداف حول آن هدف اصلی است که تأمین می‌شود.

بدون آن اصل کانونی، رسیدن به توسعه ممکن نیست. در مهم‌ترین تعاریف از توسعه همین ضرورت را مشاهده می‌کنیم. آرتور لوئیس (w.Arthur Lewis) توسعه اقتصادی را فرایندی می‌داند که به موجب آن، تولید سرانه شاغلان نیروی کار در بلندمدت افزایش می‌یابد. می ریز (Gerald M.Meier) توسعه اقتصادی را فرایندی می‌داند که موجب افزایش درآمد سرانه در بلندمدت می‌شود. هیگینز (Higgins) توسعه اقتصادی را فرایندی می‌داند که اقتصاد را از یک دوگانگی (بخش سنتی و بخش مدرن) به یک اقتصاد مدرن برساند. کوزنتس (Si-mon Kuznets) توسعه اقتصادی را افزایش ظرفیت‌های تولیدی و تنوع در تولیدات یک جامعه در بلندمدت می‌داند و... در برنامه‌های توسعه‌ای کشورمان نیز چنان که در ابتدا اشاره شد، به اهداف کمی در رشد اقتصادی و کاهش بی‌کاری و... برمی‌خوریم، اما این اهداف کمی، صرفاً اعداد و ارقامی هستند بی‌جان و از باب تزئین و خالی‌نبودن عریضه که در جداول برنامه‌گنجانیده می‌شوند و هیچ الزامی به تحقق آنها برای دولت‌ها وجود ندارد. این ارقام اصولاً نوشته می‌شوند برای آنکه صرفاً نوشته شوند، نه آنکه محقق شوند؛ چنان که تاکنون هیچ دولتی برای دست‌نیافتن به این اهداف کمی بازخواست نشده است. دلایل نیز واضح است؛ هر دولتی می‌تواند ده‌ها دلیل ریز و درشت سیاسی، اجتماعی، حقوقی و... برشمارد که چرا به آن اهداف کمی دست نیافته است؛ چراکه هر هدفی می‌تواند بالاتر از هدف ذاتی و کارویژه اصلی حاکمیت، یعنی بهبود زندگی مردم و رفاه و آسایش جامعه قرار گیرد. این در حالی است که تا این اصل اساسی و حیاتی در جهان امروز را نپذیریم و سایر نیازهای مردم در سایر حوزه‌ها را در پرتو آن معنا نکنیم، هیچ توسعه‌ای حاصل نمی‌شود. این اصل کانونی البته باید در قالب «نظریه»‌ای علمی، منطقی و منسجم تبیین شود و گفتاری عینی و ملموس را در فضای سیاست‌گذاری و تصمیم‌گیری جاری کند.

حسین حقگو
کارشناس اقتصادی

آیا بدون تعیین و اجماع بر یک هدف روشن و مشخص کانونی می‌توان به توسعه رسید؟! هدفی روشن و مشخص و چنان کلان که تمامی آحاد اجتماع حول آن گرد هم آیند و برای رسیدن به آن هدف که خیر جمعی را تأمین می‌کند، هم‌قسم و هم‌صدا شوند؟

پاسخ به نظر منفی است؛ هم داده‌های تئوریک و تجارب جهانی بر این ضرورت تأکید می‌کنند و هم تجربه اجرای شش برنامه توسعه‌ای کشورمان پس از انقلاب تأییدکننده این نظر. چنان که رئیس قوه مقننه به‌تازگی در ارتباط با تهیه مقدمات برنامه هفتم توسعه عنوان کرده بود: «در خوش‌بینانه‌ترین حالت ممکن هیچ‌کدام از برنامه‌های توسعه نتوانستند بیش از ۳۰ درصد اجرا شوند» (تسنیم- ۱۳۹۷). سخنی که با توجه به عملکرد بسیار ناموفق شاخص اصلی دو برنامه آخر توسعه (پنجم و ششم، یعنی رشد اقتصادی) حتی به نظر خوش‌بینانه هم هست و کار عدم موفقیت برنامه‌های توسعه‌ای از این نیز خراب‌تر. میانگین رشد برنامه پنجم منفی ۰/۶ درصد و برنامه ششم (با توجه به پیش‌بینی‌ها از رشد امسال و سال آتی) منفی سه تا چهار درصد خواهد بود. این در حالی است که میانگین هدف‌گذاری‌شده برای این برنامه‌ها، هشت درصد بوده است. گزارش اخیر مرکز آمار از عملکرد اقتصادی کشور در سال ۹۸ و مقایسه آن با هدف برنامه ششم، بهتر این عقب‌ماندگی و بهبودبودن این شکل برنامه‌ریزی را نشان می‌دهد. طبق این گزارش، رشد اقتصادی در سال ۹۸ بالغ بر منفی ۶/۹ درصد (هدف برنامه هشت درصد)، نرخ تورم ۳۴/۸ درصد (هدف برنامه ۸/۸ درصد) نرخ بی‌کاری ۱۰/۷ درصد (هدف برنامه ۱۰/۲ درصد)، ضریب جینی ۰/۳۴ (هدف برنامه ۳۹/۰) و... بوده است. حلقه مفقوده در این عدم موفقیت آن است که هیچ‌گاه در تاریخ معاصرمان این اصل که اساسی‌ترین وظیفه حکومت‌ها بهبود زندگی اقتصادی و رفاه و آسایش مردم است، به رسمیت شناخته نشده است. در واقع حکومت‌ها این هدف را به‌عنوان یکی از اهداف و غالباً در ردیف آخرین اولویتهای خود قرار

ادامه در صفحه ۴

گفت‌وگو با عباس عبدی

۴گام مدنی در حمایت از آزاردیدگان

کروه سیاست: بیش از چند ماه است که زنان روزنامه‌نگار، از تعرض‌هایی که در محیط کار بر آنها تحمیل می‌شود، سخن گفته‌اند. آنان سد گفتن از تابوهایی را که همیشه بر آنان به دلیل جنسیتشان سایه انداخته بود، شکسته‌اند...

صفحه ۶

سال هجدهم • شماره ۳۸۸۵ • ۱۲ صفحه • ۵۰۰۰ تومان

سرمقاله

توزیع عادلانه بودجه

محمدتقی فاضلمیبدی

از پیامبر اسلام چنین آموخته‌ایم که اگر فریادی از مسلمانی، به خاطر رنجی که بر او می‌رود، برخاست و دیگر مسلمانان او را فریادرسی نکردند، مسلمان نیستند (من اصبح و لم یتهم بامور المسلمین فلیس بمسلم). سعدی این مفهوم را در شعری زیبا چنین بیان کرده است: تو کز محنت دیگران بی‌غمی / نشاید که نامت نهند آدمی. ویرانی‌ها و خسارت‌هایی که از خرابی سیل در چند استان جنوبی کشور در معرض دید مردم قرار گرفت و متأسفانه باعث مرگ برخی هم‌وطنان شد، انسان را در اندوهی جانکاه فرو می‌برد که چرا دولتمردان این کشور نفت‌خیز و پرتروث نتوانسته‌اند این بلا و عارضه‌ای را که هر سال بر سر این مردم تکرار می‌شود، مهار و کنترل کنند؟ پرسش را فراتر ببرم؛ چرا این کشور هر سال، هم هزینه خشک‌سالی می‌دهد و هم هزینه مهارنکردن آب‌ها و جاری‌شدن سیلاب‌ها و به‌جاماندن خرابی‌ها و احیاناً مرگ‌ومیر انسان‌ها و دام‌ها و فرسایش خاک‌ها را. ریشه این قصورها و تقصیرها را در کجا باید جست؟ آیا کوتاهی مسئولان محلی و استانی باعث این مسائل و مصائب است؟ آیا این نارسایی‌ها و نابسامانی‌ها از بی‌توجهی مرکز و دولت و در یک کلام از کل حاکمیت شکل می‌گیرد؟ به‌رحال جواب هرچه باشد، تا کی این مردم باید تاوان این کوتاهی‌ها و کم‌کاری‌ها را پس دهند؟ سیل سال گذشته استان گلستان برای دولتمردان عبرت نبود و تجربه کافی دربر نداشت؟ حقیر با اینکه تخصصی در این امور ندارم، بر این باور است ریشه این مشکلات شاید به دو چیز برگردد؛ یکی فقدان عقلانیت در برخی مدیریت‌ها و دیگری، احتمالاً کمبود بودجه از سوی دولت برای این‌گونه موارد. از آنجا که لایحه بودجه شفاف شده و در شبکه‌های خبری می‌چرخد، به ذهن می‌رسد این‌گونه تقسیم‌بندی بودجه در حل و کاهش این نارسایی‌ها بی‌ثمر نباشد. کاش کسانی که لایحه بودجه را می‌بندند، هر سال پیش از آن نگاهی به سخنان امام علی(ع) در نهج‌البلاغه می‌انداختند تا نسبت به بیت‌المال و توزیع عادلانه آن حساسیت بیشتری از خود نشان می‌دادند. با یک نگاه چند درصد این بودجه در جهت کاهش رنج‌های مردم و خرج زیرساخت‌ها و زدودن آفات و حفظ خاک‌ها و دفع آفات در این کشور هزینه می‌شود؟ اجازه می‌خواهم نسبت به حوزه‌ای که در حاشیه آن هستم، یعنی حوزه فرهنگ، اشارتی داشته باشم. دقیقاً نشان نمی‌دانم چه مقدار از بودجه موجود به نهادهای فرهنگی و حوزوی و مؤسسات دینی و رسانه‌ای در هر سال اختصاص پیدا می‌کند یا بودجه برخی شرکت‌ها و مراکز دیگر تا چه مقدار به‌طور عادلانه افزایش می‌یابد و هر سال چند درصد اضافه می‌شود. ولی افزایش بودجه برخی اسامی و مراکزی که در لایحه بودجه آمده، به نظر می‌رسد چندان ضرورتی ندارد یا می‌توان آن را تقلیل داد و در استان‌های آسیب‌پذیر و آفت‌زا هزینه کرد تا شاهد این ویرانی‌ها و نگرانی‌ها از سوی مردم مظلوم نباشیم.

ادامه در صفحه ۸

حرف اول

فارسی هفتم تلخ است

کامبیز نوروزی • حقوق‌دان

اگرچه به تعبیر شیرین و معروف مرحوم جمال‌زاده «فارسی شکر است» اما حیف که کتاب فارسی پایه هفتم را تلخ کرده‌اند. تصور و توقع هم در آموزش‌وپرورش متعهد به حقوق و مسئولیت و رعایت معیارهای اخلاقی باشد تا بتواند وظیفه آموزش‌وپرورش کودکان و نوجوانان کشور را به‌درستی به اجرا بگذارد. یکی از این مسئولیت‌ها در تدوین کتاب‌های درسی و رعایت حقوق صاحبان آثاری است که در کتاب‌های درسی از آنها چیزی نقل می‌شود. غیر از نادر ابراهیمی که در فارسی پایه هفتم در اثرش دست بردند، هوشنگ مرادی‌کرمانی هم در همین کتاب بی‌نصیب نمانده است. حق پدیدآورنده هر اثر فکری هنری است که آفریده فکری‌اش از دستبرد و تحریف محفوظ بماند. هیچ‌کس اجازه ندارد یک اثر فکری یا هنری، مانند یک داستان را بدون رضایت صاحب‌اثر تغییر دهد. این ابتدایی‌ترین حق یک نویسنده است که به حق مالکیت معنوی او حرمت بگذارند. عمق فاجعه آنجاست که کسانی در آموزش‌وپرورش که باید متکفل آموزش و تربیت فرزندان کشور باشند، آداب ادب را یک‌سو نهاده و به سهولت تمام به خود اجازه می‌دهند نوشته‌های دیگران را به سلیقه خود تغییر دهند. بعد از برملاشدن که در اصل اثر نیست که بارها منتشر شده است، در صفحه ۷۱ کتاب فارسی آمده است: «بی‌بی وقت نماز صبح، بیدارم کرد. برایم بار و بندیل بست. «من هم بی‌کار ننشسته» ناشتایی خورده و نخورده، پریدم رو چرخ ...». جمله واقعی نویسنده در داستان این است: «بی‌بی وقت نماز صبح، بیدارم کرد. برایم بار و بندیل بست. «من هم بی‌کار ننشسته» ناشتایی خورده و نخورده، پریدم رو چرخ ...». در صفحه ۷۴ کتاب فارسی آمده است: «ظهر شد. صدای اذان می‌آمد. «وضو گرفتم و نماز خواندم». کار اکبرآقا تمامی نداشت». جمله واقعی نویسنده در داستان این است: «ظهر شد. صدای اذان می‌آمد. کار اکبرآقا تمامی نداشت».

ادامه در صفحه ۸

روزنامه «شرق» در راستای تداوم زنجیره فعالیت‌های فرهنگی و انتشاراتی خود در نظر دارد در سال جاری

سررسید جامع ۱۴۰۰ را با نام «سررسید قرن» منتشر کند.

سررسید «قرن» مجموعه‌ای محتوامحور از تمامی رویدادهای مناسبیتی فرهنگی، سیاسی، اقتصادی، هنری و اجتماعی خواهد بود که مشابه آن در هیچ سررسیدی وجود نخواهد داشت. تیم تولید محتوای «شرق» با چند ماه کار پژوهشی، مجموعه‌ای از مناسبت‌های ملی- تاریخی- بین‌المللی را با تفکیک مناسبت‌های شمسی/میلادی/قمری تدارک دیده‌اند که مجموعه این کار پژوهشی در سررسید قرن به همراه تصاویر چهره‌ها منتشر خواهد شد. همچنین در سررسید ۱۴۰۰ به بهانه پایان قرن شمسی و ورود به قرن تازه، مجموعه‌ای از صد عکس-رویداد مهم قرن به همراه شرح آن منتشر خواهد شد که به نظر می‌رسد این مجموعه برای روزنامه‌نگاران، پژوهشگران و مدیران واجد ارزش کاربردی-آرشیوی باشد. اطلاعات مراکز فرهنگی شامل سینماها، تئاترها، گالری‌ها و... در تهران و شهرستان‌ها نیز در این سررسید در دسترس خواهد بود.

شرق
روزنامه

قابل توجه هنرمندان نویسندگان، روزنامه‌نگاران مدیران ومخاطبان فرهیخته روزنامه شرق

